Generacõ et gñatio laudabit opa tua et potētiam tuā ꝓnunciabunt· Scribitᷣ pſal· 144· Cū non ſine multa diligentia ſanctorū patrū ſtudia: tēporum decurſus ſupputarunt: nō dubiū quin magna vtilitas eccl̃iaſticis viris et p̄cipue illis q̄ eccl̃iaſticam policiā gubernare hñt: inde ꝓueniat· Nec vlli ſtatui hominū hoꝝ parū ꝓdeſſe credēduꝫ eſt· ſi tēperata mente ad reꝝ geſtarū hiſtorias quas ob diuturnā memoriam ſtudioſi viri cõſcripſerunt oculos leuent· ꝗuis pleriqꝫ id minus perſpectēt· Decet nāqꝫ viros virtuoſos p̄cedētium facta ſepe ad memoriā reuocare: vt bonis exēplis diſcant dignis operibꝰ inſiſtere vt in malis valeant perdicõis ſcopulū declinare· Verū niſi p̄ciosum a vili ſeparetur: ſtulta cõcupiſcēcia ſe tēperare non valēs: in tenebraꝝ voraginē p̄cipiti curſu mergeretᷣ· Ob hoc ſcī doctores vidētes ꝙ ad intellectū ſacrarū ſcripturarum et eccl̃e regimē: hiſtoriaꝝ decurſus ex parte neccãrius eſſet· ſimul qꝫ omium geſtorum cõgeries inutilis· tū ꝓ ſui magnitudine· tum ꝓ ſupfluoꝝ et viliū factorum repeticõne ſuperuacua: quaſdā nobis hiſtorias canonizarunt· amputatis fabulis ſuperſtitioſis ac genealogijs interminatis: q̄ ad rem non pertinēt· Sicqꝫ factum ē per maximos eoꝝ labores: vt pene ſimul tota tēporum hiſtoria: breuiſſimo ſtudio a quolibꝫ intelligēte iam nedū ſine labore: ymo cū magna cordis oblectacõe poſſit incorpari· Decuit qꝫ ad ornatū ſcripture: vt hac pulchritudine nō careat: q̄ omnibꝰ gentibus tanq̄ lucerna p̄fulgida in obſcuro loco ꝓponenda fuit· Ingeniū inſuper hūanum qd magnifice plura cõphendere faciliter pōt: hoc delicioſo prato diuerſoꝝ florum p̄uari non debuit: in q̄ varia virtutū exempla reperiēs· ſcāqꝫ reproba eque conſiderās: illa carpere· hec p̄terire moneretᷣ· Videre eñ ſupra modū eſt delectabile: q̄liter primi noſtri parentes ex q̄bus originē duximꝰ inſtituti fuerunt a ſūmo omniū gubernatore deo deinde q̄s decurſus eoꝝ· quō ꝓfecit et defecit racionalis creatura in ſapia· virtute· potēcia· ſanctitate· lōgeuitate· ⁊ ſic de alijs· Et in omibus hijs diuinū regimē admirari· ꝙ ſit deꝰ mirabilis in creaturis ſuis: q̄ nunq̄ adminiſtrare ceſſauit quos cõdidit· q̄nta creatoris longanimitas et mīa· et q̄ inſcrutabilis diuinorum iudicioꝝ abyſſus· Hec et infinita alia peruolans hūana induſtria p̄enis quibuſdā interne cõtemplacõis: nō ſolum p̄terita ⁊ p̄ñtia: ſed etiā futura metitᷣ· dū ex ſimilibꝰ ad ſimilia ꝓgreditur· cui ſi bona volūtas adiūcta fuerit: tedio quodā incolatus huiꝰ in deum ſurgit ad laudandū et regratiādum et cõtemplandū· cupiens diſſolui et eē cum xp̄o in eternū· Incipit ergo hec cõtemplacõ in iocūda ſpeculacõe creaturarū et ſinit in feliciori tedio earundē et appetitu creatoris· iuxta illud pſ· Quid eñ michi ē in celo: et a te quid volui ſup terrā? Michi aūt adherere deo bonū ē· Hoc forte in p̄aſſumpto verbo idē pſalmiſta nob̄ perſuadere nititᷣ dicens· Generacõ et generatio laudabit opera tua: et potēciaꝫ tuā ꝓnunciabūt· q̄ſi dicat Per omia que in mūdo caſura cernimꝰ: ad te q̄ nunq̄ deficis tendere debeꝰ· Que vtiqꝫ ſentēcia valde accõmoda ē ad ꝓpoſitū nr̄m· Cū eñ teſte Auguſtino plura in ſacra ſcriptura cõmemorãtur que nichil ſignificāt· et tamē neccãria ſunt ꝓpter ea q̄ aliquid ſignificāt: necc̃e eſt talibꝰ ita vti ꝗuis ſterilia ſint ſicut illᷓ q̄ fecunda deuocõe immediate in deum mentē noſtram ſuſtollunt· Alioquin nō recte ſcripturā legimus in q̄ ſemper ſpūſſanctꝰ loqui credendus eſt· Sunt ergo arida q̄ ad ſuperficiem littere· ſꝫ grauida quo ad ſpūalem intelligētiam· Que aūt ita aliena ſūt vt nequaq̄ ſpūaliter intelligi poſſint: q̄ non expedit: omĩ tñ veneracõe digna ſunt ꝓpter finē in quē ordinãtur q̄ eſt ſcire et diligere deū· Et de hoc genere videtᷣ eē ſupputatio annorū q̄ in ſacra hiſtoria diligētiſſime annotata cõtinetᷣ· De qua vt idē augꝰ· teſtatᷣ· Hoc certiſſime tenendū eſt ꝙ tāta eſt diuīa auctoritate roborata: vt omino falſiſſimū ſit quicq̄d ab ea ita diſcrepat ꝙ cū ea omino concordari nō poſſit· Que cū ita ſint: mirū valde videtur cur ſacre ſcripture tractatores de hac materia intantum ſunt diuerſi in pluribꝰ locis vſqꝫ hodie: vt aut omino aut vix nequeant cõcordari· Et redit illa antiqua et famoſa queſtio de trāſlacõne· lxx· interp̄tum: an potiꝰ ei ſtandū ſit in ſupputacõne annorū an textui hebreorum quē moyſes ille maximꝰ et p̄mus legis ꝓmulgator edidit· Hic cõtriuerunt ſancti doctores ingenia ſua et quilibꝫ ꝓ captu ſuo dixit qd ſenſit Et q2 periculoſum ē de magiſtrorū eccl̃e iudicare ſentēcijs vt dicit Jheroꝰ· ſuper dañ· et nimis laborioſū eſt omia retexere: ideo Beda poſt alios qui ſtudioſiꝰ in hac materia ſudarūt: elegit modū Oroſij qui ſatis cõcorditer cū Jheronimo et euſebio et alijs magis autēticis de hijs loquitᷣ· et dicit eciam hunc modū tenere· licet alios nō reprehendat Quare actum videtᷣ vt hec ſupputacõ magis vulgata ſit in libris plurimorū poſtea ſcribentiū Augꝰ· etiā in· 15· lib· de ciuidei multa de hijs tractat ſꝫ ſatis diſſentit a poſitõne bede: q2 ſequebatur exēplaria q̄ tunc magis vulgata fuerūt vt etiam patꝫ in omelijs ſuis et maxime ſuper pſalmos Poſicõ aūt oroſij ⁊ bede habꝫ ꝙ a creacõe mundi vſqꝫ ad natiuitatē abrahe fluxerunt anni· 3184· ſcdm ſeptuaginta interp̄tes· Hebrei autē minꝰ habent· 1276· q2 ſcdm biblias correctas iuxta hebraycā veritatem ab Adā vſqꝫ ad natitatē Abrahe ſunt anni tm̄· 1948· Deinde ſatis concordant cū hebreis ſeptuaginta interp̄tes vſqꝫ ad deſtructõem templi que vocatur cõmūniter trāſmigratio babilonis· Sequētia tempora nō habētur ex canonica ſcriptura: ſed ex alijs hiſtorijs tā iudeorum q̄ gentiliū ⁊ iterum ibi eſt diuerſitas: ſed non nimis magna· Simul igitᷣ colligēdo ſcdm bedam a mundi creacõe vſqꝫ ad xp̄i natiuitatem: veniūt anni· 5199· Et hꝫ eſt modus eccl̃e· vniuſus· Vnum tolle datū ad milia q̄nqꝫ ducentis· Naſcēti domino beda dat a ptho plaſto· De vlteriori diſcuſſione huius queſtionis vide ſi placꝫ auguſtinū vbi ſupra et Jheronimū et alios locis ſuis· Hic autē q2 breuitati ſtudemꝰ: ꝓlixitas ipſa nobis vitāda eſt· Colligere nāqꝫ diſpoſuimꝰ iuuante domino ex pluribꝰ libris faſciculū quendam tēporum a mundi creacõne vſqꝫ ad p̄ſens in quo tā ſacrarum ſcripturarū q̄ diuerſarū aliarum hiſtoriarū facta tanq̄ in memoriali quodā cõpendioſe religabimus· Faciā ꝓinde iuxta ſentenciā flori· qd ſolent qui terrarū ſitus in breui quaſi tabella pingunt ita totā humani generis ymaginē tēporumqꝫ decurſus: in pauculis folijs cõplectar· Nec michi cõſcius ſum aliquid me poſuiſſe qd non in fidedignis hiſtorijs habeatᷣ· aut alijs libris eccl̃iaſticorum doctorum· ſiue qd nunc ex eoꝝ dictis aperte ſequatur· Vbi autē dubiū fuerit an ſic vel aliter: hoc ipſū etiaꝫ ita vt repperi pari modo annotaui· Et ne ipſa ſupficies hiſtorie deuotis tedioſa eſſꝫ: p̄ſepe ſentēcias quaſdaꝫ floridiſſimas applicaui e-

ſanctorum dictis que deuotionez redolent pariter et doctrinaz Autoritatez ergo dantes hijs qui ante nos laborauerũt
nos ꝓ modulo noſtro in labores eoꝝ intrauimꝰ· ſparſim hincinde carpentes qđ potuimꝰ Et vt ſciatur q̊ ordine eos
ſecuti ſumꝰ: ꝑmo totũ tempꝰ veteris teſtamenti· 5199· annorũ in q̃nqꝫ etates diſtinctum reꝑerimꝰ in quodã libello q̃
yſidoro aſſcriptus videbat᷑· vbi multũ artificialiter ꝓcedit deducẽdo annos mundi vſqꝫ ad tẽpora ſua ſcꝫ eraclij qui ce
pit regnare circa annos dñi· 612· ſed ſupputacõem ſuã non ordinat ſm eram xp̃i· ſicut nec oroſiꝰ Et hunc ſeq̃mur in
duabꝰ primis etatibꝰ· ſimiliter et in duabꝰ ſequẽtibus· exceptis paucis· q᷑ textus ſm hebraycam veritatẽ a natiuitate
abrahe vſqꝫ ad captiuitatẽ babilonicã apud nos magis eſt correctus et diligentiꝰ explanatus et iđo ſeq̃mur eum: pa
rum tñ refert In quinta etate maiorẽ laborem habuimꝰ ꝓpter nimiam diuerſitatẽ hiſtoriarũ et variam p̄coꝝ· q᷑ iam
vnum iã aliũ put melius putaui ſecutus ſum· an aũt debite ſingulos annos ſupputaui: lectori iudiciũ cõmitto· Lineaꝫ
autẽ aſſyrioꝝ et romanorũ et aliorum ex diuerſis hiſtorijs laborioſe ſatis coaptaui: rogans vt ſi cui aſſcribere placuerit
diligẽter obſeruet ſpacia et numeꝝ correſpondẽtem ne longiꝰ aut ſtrictiꝰ ponat q̃ exẽplar habꝫ· alioquin et labor peri
bit et fructum nõ reportabit· eritqꝫ opus eo mendoſiꝰ quo cõpendioſius niſi hoc diligẽter ſtudeat obſeruare· Si aũt
debite qđ facile arbitramur hec incorpauerit: non modicã ei ꝑbebit illuminacõez ad intelligendũ ſacrã ſcripturam ⁊ li
bros auguſtini et iheronimi et oroſij ac alioꝝ ⁊c· ſi vera ſunt q̃ in pluribꝰ libellis ſcripta repimus· Porro in ſexta eta-
te ſeq̃mur cronicã marciani et vincencij q̃ compẽdioſe ꝓcedunt vſqꝫ ad tempora ſua Poſt eos per annos fere ducẽtos
ſequor notabilẽ librum quendã cuius autorẽ neſcio q̃ pene vſqꝫ ad tẽpa ſua extendit᷑· Que aũt depoſt acta ſũt me
morie digna: ſicut audiuimꝰ et vidimꝰ fideliter ꝑoribus ſuppoſuimꝰ Que õnia in ſequẽtibꝰ ſũma breuitate patebunt·
Modꝰ autez ꝓcedendi planiſſimꝰ eſt· et groſſitudini ruſticane adeo amicus: vt in pariete quidẽ depingi poſſit· eo q̃ ili-
co ſine õni difficultate intuentibꝰ ſe offerat Depinxi igit᷑ in medio folij circulos cũ nominibꝰ pſonarum debitis ꝓ quo
libꝫ tẽpore et infra et ſupra lineas duas quaꝝ ſuperior cũ ſuo numero deſcẽdit ab adam vſqꝫ ad xp̃m iuxta ſeriẽ ꝑdicto
rũ ſignificãs vt quicq̃d ex aduerſo illiꝰ numeri ſcriptũ eſt ſiue ſupius ſiue inferiꝰ: etiã circa illa tp̃a factũ veriſimilit᷑ cre
dat᷑ Secũda linea· i· inferior retrorſũ aſcẽdit a xp̃i natiuitate vſqꝫ ad mũdi creacõez· vt eadẽ facilitate vnico nũero in-
ſpect' ſciat᷑ quot ãnis hoc aut illđ fcm̃ ſit añ xp̃i natitatẽ qđ iđo ſic ordinauimꝰ: q᷑ hec era magis ſolẽnis ẽ apđ nos
et ciuiꝰ ſolet req̃ri· poſt xp̃m ſi᷑ ambe deſcẽdunt vſqꝫ ad tp̃a noſtra paulatim creſcẽdo ita vt ſuperior ſẽper oñdat eta-
tem mũdi et inferior etatẽ xp̃i qđ planiſſime patebit locis ſuis Et q᷑ ex multis libris mẽdoſe ſcriptis modũ hunc non
leui labore ad lineam veritatis correximꝰ: obſecramꝰ ꝓ xp̃o lectorẽ ne inciuiliter manũ ad corrigendũ hãc annoꝝ ſup
putacõez apponat niſi ꝑus toto opere perſpecto Qđ non iđo dicimꝰ q̃ſi nullibi errauerimꝰ: ſꝫ ad auiſandũ de nimia di-
uerſitate doctoꝝ in hac materia et freq̃nter poſitio vniꝰ eſt inuolucõ alteriꝰ Vbi autẽ errorẽ inueñit clemẽter ignoſcat
et corrigat ex ꝑdictis q̊s ſeq̃mur· Facile enĩ in nũeris errat᷑ et ſepe negligẽter deſcribũtur et negligentiꝰ emendatur
vt dicit Augꝰ· 15· libro de ciui· dei·

Faſciculus tẽporũ õnes antiquoꝝ cronicas ꝯplectẽs: admiſſus ab alma vniũſitate Coloñ· incipit feliciter·

Dies ꝑmus — In quo fecit deus lucẽ et diuiſit lucem ac tenebras·

Dies 2ꝰ· — In quo fecit deꝰ firmamentũ et diuiſit aquas ab aquis·

Dies terciꝰ — In quõ cõgregauit deus aquas in vnũ locũ ⁊ apparuit arida·

Dies q̈rtus — In quo fecit deꝰ ſolez et lunam et ſtellas et poſuit eas in firmamẽto

Dies q̈ntus — In quo fecit deꝰ piſces et volucres ⁊ cete grandia ex aqua·

Dies ſextꝰ — In quo fecit deus beſtias et hominem

In principio creauit deus celuꝫ et terrã· Dicit btũs augꝰ· ſuper geneſim
q̃ maior eſt huius ſcripture autoritas q̃ omnis humani ingenij perſpi
cacitas Et q᷑ de tẽpore principaliter hic intendimus: principium tempo
ris breuiter tangere placuit Unde eſt aduertẽdum ſcđm doctores q̃ qua
tuor coequeua in principio creata ſunt a deo ex nichilo in quo relucet
creatoris ſũma potẽtia· Hec autẽ ſunt celum empireũ· angelica natura·
materia quatuor elementoꝝ et tempus Et hoc vocant opꝰ creacõnis qđ
factũ fuit añ omnẽ diẽ· poſt ſeq̃tur opus diſtinctionis in q̊ relucꝫ creato
ris ſũma ſapiẽcia qđ factũ fuit i tribꝰ diebꝰ ꝑmis Deinde ſeq̃tur opꝰ
ornatꝰ in quo relucꝫ creatoris ſũma bonitas qđ fcm̃ fuit in tribꝰ ſeq̃ntibꝰ
diebꝰ vt ptꝫ clare in textu geneſ· j· Septima autez die requieuit ab omni
opere qđ patrarat· nõ quaſi operãdo laſſus ſꝫ nouã creaturã facere ceſſa
uit· cuius materia vel ſimilitudo nõ ꝑceſſerit Qđ aũt dicit Joh· 5· pater
meꝰ vſqꝫ modo operat᷑ ⁊ ego operor· intelligitur de cõtinua vniũſe crea
ture admĩſtracõe· q᷑ qđ ꝯdidit: cõtinere et gubnare nõ ceſſat· Et in h̃ re
lucꝫ ſũma creatoris perfectõ· q᷑ ſibi ſoli ſufficit nec eget creaturis ſꝫ ma
gis ecõtra· q᷑ virtus creatoris eſt cauſa ſubſiſtẽdi õni creature ⁊ hoc ẽ q̃
ſeptima dies veſperã nõ hꝫ De hijs pleniꝰ vide mgr̃m in ſcđo ſententia
rum et doctores deſuper copioſe ſcribẽtes· Porro ſeq̃ns tempꝰ licꝫ deum
nobis oſtendat quo ad h̃ quatuor ꝑdicta ſcꝫ ſummã potẽtiã· ſapienciã·
bonitatẽ et per ꝯſeq̃ns ſummã perfectõez· tñ ſpecialiꝰ oſtendũt diuinam
miaꝫ et iuſticiã iuxta illud pſ· Miſericordiã et iudiciũ cantabo tibi domi
ne Et iteꝝ Vniuerſe vie dñi miſericordia ⁊ veritas· miſericordia tñ ſcep
tꝝ tenet q̃diu viatores ſumꝰ que nulli peccati veniam negat·